

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС: Модернізація системи вищої освіти України

*Матеріали VI Міжнародної наукової конференції
“Модернізація системи вищої освіти відповідно
до Програми розвитку освіти в Україні на 2005–2010 роки”,
м. Судак, Автономна Республіка Крим,
20 травня 2006 р.*

*та Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Вища освіта в контексті державної політики України”,
м. Київ, МАУП, 14 грудня 2006 р.*

Київ 2007

ББК 74.58(4УКР)я43
Б79

Відповідальний редактор *В. М. Чирков*
(видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”)

Болонський процес: Модернізація системи вищої освіти
Б79 України: Матеріали VI Міжнар. наук. конф. “Модернізація системи вищої освіти відповідно до Програми розвитку освіти в Україні на 2005–2010 роки”, м. Судак, Автономна Республіка Крим, 20 трав. 2006 р. та Всеукр. наук.-практ. конф. “Вища освіта в контексті державної політики України”, м. Київ, МАУП, 14 груд. 2006 р. — К. : МАУП, 2007. — 328 с.: іл. — Бібліогр. в кінці статей.

ISBN 978-966-608-755-6

У пропонованому збірнику наукових праць висвітлюються проблеми модернізації системи вищої освіти України, трансформації освітньої системи країни в умовах розвитку постіндустріального суспільства. Вища освіта розглядається в контексті державної політики України.

Для науковців, державних службовців, менеджерів освіти, викладачів і студентів, які навчаються за такими напрямками і спеціальностями: державне управління, політологія, менеджмент, маркетинг, педагогіка, міжнародні відносини.

ББК 74.58(4УКР)я43+74.58я43

ISBN 978-966-608-755-6

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2007

Косенко О. І., Ольховська Ж. П. <i>Науково-освітні пріоритети Європейського Союзу та України: спільне і розбіжності</i>	265
Касіян З. Я. <i>Маркетингові аспекти функціонування і розвитку ринку освітніх послуг</i>	268
Кравчук Л. Л. <i>Використання інтерактивних форм навчання як один із факторів підвищення конкурентоспроможності молодих фахівців на ринку праці</i>	275
Зубрицька О. М. <i>Важливість для якості вищої освіти структурно-кількісних характеристик середніх шкіл</i>	281
Коваль Т. В. <i>Досягнення сучасної Німеччини у модернізації вищої освіти</i>	284
Кучер Ю. А. <i>Роль вищої освіти в економічно-соціальних успіхах Ірландії — уроки для України</i>	288
Павлюк С. В. <i>Німецька політика розвитку і забезпечення якості вищої освіти</i>	292
Поляк О. В. <i>Роль соціологічної освіти у побудові суспільства знань</i>	295
Ущипівська Г. П. <i>Світові освітні тенденції і модернізація підготовки кандидатів наук в Україні</i>	298
Загороднюк М. М. <i>Викладання іноземних мов у вищій школі в умовах європейського вибору України</i>	302
Байцар О. Й. <i>Екскурс в історію розвитку вищої освіти в Україні</i>	310
Бузунов Р. А. <i>Інтеграція культури, науки, освіти як фактор соціальної модернізації суспільства</i>	312
Шевчук Н. А. <i>Специальные события как технологический инструмент формирования солидарных сообществ</i>	319

ЕКСКУРС В ІСТОРІЮ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Процес європейської інтеграції дедалі помітніше впливає на всі сфери життя держави, не оминув він і вищої освіти. Відтак, Україна чітко визначила орієнтири на входження в освітній та науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог, чимдалі наполегливіше працює над практичним приєднанням до Болонського процесу.

У 1997 р. під егідою Ради Європи та ЮНЕСКО розроблено і прийнято Лісабонську конвенцію про визнання кваліфікацій, які існують у системі вищої освіти Європи. Конвенцію підписали 43 країни (Україна в тому числі), більшість з них згодом і сформулювали принципи Болонської декларації.

Принципи Болонської декларації в повному обсязі мають бути впроваджені у 2010 р., а 2005 р. визначено як проміжний етап моніторингу досягнутого. Визначення змістових модулів навчання з кожної дисципліни, визначення кредитних систем оцінювання досягнень студента мають стати основою для вирішення ще однієї мети — створення умов для вільного переміщення студентів, викладачів, менеджерів освіти та дослідників теренами Європи.

Обов'язковою вважається також наявність внутрішніх і зовнішніх державних і громадських систем контролю за якістю освіти.

Історія освіти в Україні тісно пов'язана з історією українського народу. Освіта епохи Київської Русі не була державною, структурованою і систематичною, а освітні функції найчастіше виконували освічені особи, які прибували з інших країн, найчастіше з Візантії і Західної Європи, або церковні служителі.

Послаблення Великого князівства Литовського спричинило встановлення на всіх українських землях панування польських магнатів. Незважаючи на те, що феодално-кріпосницьке і національно-релігійне гноблення гальмувало економічний і культурний розвиток українського народу, у другій половині XVI ст., особливо в першій половині XVII ст., подальшого розвитку набуло місто як центр ремесел і торгівлі, посилювались економічні зв'язки між окремими землями, виникали передумови для утворення єдиного внутрішнього, тобто національного, ринку. Тривав процес розвитку української народності, підвищувалася національна свідомість українців, розвивалася культура. Для боротьби проти іноземного гноблення, національних і релігійних утисків міське населення (часткова і сільське) у XVI–XVII ст. організувалося у братства. Останні відкривали школи, друкарні, навколо них згуртовувалися культурні сили. Наприкінці XVI — на початку XVII ст. братські школи виникли у Львові (1585 р.), Києві (1615 р.), Луцьку (1620 р.), Вінниці, Немирові, Кам'янець-Подільському та інших містах. Викладалося в них рідною мовою. Значна увага приділялася вивченню грецької мови, а пізніше — латинської та польської мов. Крім того, вивчалися арифметика, астрономія, музика і богослов'я.

Визначну роль у розвитку освіти на західноукраїнських землях відіграв Львівський університет. З часу створення і до 1773 р. Львівський університет перебував у підпорядкуванні єзуїтського ордену. В університеті діяли два відділи — філософський і теологічний. Навчання проводилося за програмами єзуїтських шкіл, розробленими ще наприкінці XIV ст. Освітній процес в університеті завершувався одержанням наукового ступеня — ліцензіата, бакалавра, магістра і доктора наук. У невеликому обсязі вивчалися історія, географія, грецька мова, чотири роки тривала богословська підготовка. Викладання на обох відділах вирізнялося схоластичністю, догматизмом і здійснювалось латинською мовою.

Минулі роки за своїми соціально-економічними та політичними наслідками виявилися періодом утвердження України як повноцінної держави, яка посіла чільне місце на політичній та економічній мапі світу. Однак процес розбудови ще не завершено, і найближче завдання полягає в тому, щоб остаточно облаштувати по суті нове сучасне суспільство.